

[Socialministeren.]
løshed. Når man vil frem til den tilstand — og det har man jo vedtaget ved arbejdsløshedslovens behandling at man vil — så må det ske over en generel ændring i arbejdsløshedsloven, og det fremgår af den betænkning, der da blev afgivet, at arbejdsministerens udvalg skulle arbejde videre med tanken og senere komme med forslag derom. Det, der her er tale om, er sikkerhedsnettet i de tilfælde, hvor familier har særlig store forsørgerbyrder på grund af mange børn eller særlig stor husleje; dér skal man kunne samle disse trangstilfælde op, og det er klart, at denne bestemmelse skal administreres så lempeligt, som det overhovedet er tænkeligt.

Asger Jensen: Jeg synes, man i det cirkulære, der skal udsendes, kunne bruge udtrykket „den bidragsberettigede“; så behøver man ikke at gætte på, hvem det er, man skal henvende sig til.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den således ændrede affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til fremme af samhandelen med nye handelspartnere [af Poul Dam m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VIII) findes i tillæg A. sp. 2123, fremsættelsen i tidenden sp. 1728).

Sagen sattes til forhandling.

Handelsministeren (Tyge Dahlgaard): Jeg skal på dette fremskredne tidspunkt af en lang og i mange henseender interessant dag for det høje ting fatte mig i stor korthed med hensyn til regeringens kommentarer til socialistisk folkepartis forslag til folketingsbeslutning om, at staten opretter et importaktieselskab med det hovedformål at fremme samhandelen med nye lande — især med u-landene, vil det sige, og øst-europæiske lande. Konklusionen, essensen af de overvejelser, vi har gjort os omkring dette forslag, er, at vi anser forslaget for en fortjenstfuld understregning af den betydning, som vi må tillægge en fortsat udvidelse af samhandelen med Østeuropa og med de såkaldte u-lande. For så vidt angår u-landene, er vor importpolitik allerede stort set liberal, lige så liberal som over for de lande, til hvilke vi er knyttet i særlig intime handelsarrangementer, det vil sige vore EFTA-partnere. Bestræbelserne for at bistå u-landene med hensyn til at erhverve erfaring og teknik ved salg til den vestlige verden foregår jo inden for en række internationale organisationer; det er et arbejde, som vi også fra dansk side, fra regeringens side, mener bør foregå på multilateral basis; og vi deltager aktivt i den form for teknisk bistand, kan man sige, som en sådan opøvelse af u-landenes salgsmæssige erfaring og eksportteknik er. Vi har haft seminarer under vor u-landshjælpeadministration på det pågældende område her i Danmark, og vi agter fortsat inden for rammerne af de internationale organisationer at bistå de underudviklede lande, u-landene, på dette område.

Hvad angår vort handelsforhold til Østeuropa, så har de seneste år jo medført en frigørelse af samhandelen i form af flerårige handelsaftaler, kombineret med en lang række varers overførelse til fri bevillingsudstedelse. De øvrige varer er underkastet importkontingenter, som gradvis øges fra år til år.

Der er imidlertid friktioner knyttet til den kendsgerning, at der er væsentlige forskelle mellem handelssystemerne, de økonomiske systemer i øst og i vest, og det har for nylig medført oprettelsen af den handelsorganisation, lavet af de 4 store erhvervsorganisationer: Landbrugsrådet, Industrirådet, Grosserer-Societetet og Provinshandelskam-

[Handelsministeren.]

meret, som kaldes Interkompens, og som har det formål at forsøge at bygge en bro over disse forskellige handelssystemer. Vi støtter fra regeringens side den nydannelse, som Interkompens er, og jeg tror, vi skal lade den have tid til at virke.

Dannelsen af et statshandelsselskab, som skitseret i det socialistiske folkepartis forslag til beslutning, kan efter min opfattelse let medføre et tilbæreskridt i retning af bilateralisme og varebyttehandel. Den udvidelse af vor samhandel med Østeuropa, som er regeringens klare ønske, kan bedst ske ved fortsat udvidelse af importkontingenter og ved varers overførelse til fri bevillingsudstedelse, alt naturligvis under skyldig hensyntagen til rimelige konkurrencevilkår for dansk produktion, sådan som det er fæstnet i valutaloven.

Jeg vil til slut sige, at jeg er tilbøjelig til at mene — og det er i ånd med, i stil med forslaget til folketingsbeslutning — at vi måske fremover godt kan være en smule mere dristige og i noget højere grad forøge de østeuropæiske landes muligheder for at sælge os forbrugsvarer; men det er en ting, som jeg tror vi skal gøre inden for rammerne af det samhandelsmønster og den samhandelsteknik, som er udviklet i de seneste år. Det bør ske ved en gradvis forøgelse af importkvotaerne og ved en gradvis overførelse af kontingenterede varer til fri bevillingsudstedelse.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Dam): Jeg må takke for handelsministerens smukke ord om formålet med vort forslag, om den, som han vist sagde, fortjenstfulde understregning af betydningen af en udvidet handel med u-landene og med landene f. eks. i Østeuropa. Jeg er tilfreds med, at der er sket denne udvikling med oprettelsen af Interkompens, som jo er oprettet, efter at vort forslag blev udarbejdet; det var vist lige omkring det tidspunkt, da det blev fremsat. Det glæder mig i det hele, at man ønsker at forøge handelsmulighederne både over for u-landene og over for Østeuropa.

Men hertil må jeg dog føje, at det var for mig, som om handelsministeren ikke helt gik ind på det, der for mig har været grundtanken i forslaget, nemlig en mistillid til, at det private erhvervsliv på egen hånd er i

stand til at udnytte de muligheder, der findes i den moderne verden, i tilstrækkelig grad. Det er klart, at hvis man ikke er meget dybt inde i disse ting, kan man ikke vurdere dette i alle mulige detaljer; men det er mit indtryk, at en række af de nye lande — jeg har brugt Bulgarien som eksempel, fordi jeg ved tilfældets spil er kommet i nærmere forbindelse med det — har svært ved at få afsat varerne til et land som f. eks. Danmark, fordi de har meget svært ved at komme i forbindelse med importører, som ønsker at tage sig af disse varer i Danmark. Det skyldes bl. a., så vidt jeg har forstået, at en række af disse varer, som jo er udmærkede varer, konkurrerer med varer fra andre lande, der i forvejen er velindarbejdet på det danske marked, og det ville vel egentlig ikke være så underligt, om f. eks. vinimportører, som i forvejen kan sælge alt, hvad de overhovedet kan importere fra vesteuropæiske lande, var meget lidt tilbøjelige til at tage et nyt varesortiment op, som kommer fra et østeuropæisk land, selv om det kvalitetsmæssigt er i orden. Jeg tror, at der herved opstår en yderligere friktion, altså derigennem, at det private erhvervsliv er for lidt vågent i retning af at tage de nye ting op, for lidt interesseret i de nye muligheder. Derigennem kan man risikere, at samhandelen bliver mindre, end den ellers kunne have været, og dette er naturligvis med til at genere danske importinteresser, fordi vi så ikke får mulighed for at eksportere så meget til de pågældende lande, som vi gerne ville. Det er jo dette, der har været formålet med vort forslag, altså oprettelse af en yderligere initiativinstans indén for importhandelen til gavn for dansk produktion og dansk eksport, ikke som en urimelig konkurrence til det private erhvervsliv, men som en for mig at se meget rimelig spore for det private erhvervsliv på de steder, hvor initiativet ikke er nær så fremtrædende, som man ønsker at fremstille det. Jeg tror, der er en idé i dette, og jeg vil i hvert fald håbe, at vi igennem et udvalg kan få lejlighed til at diskutere det noget nærmere og så måske få lejlighed til at komme tilbage til det.

Per Hækkerup: Jeg kan henholde mig til det, handelsministeren sagde, at det jo i og for sig er et prisværdigt initiativ, som SF

[Per Hækkerup.]

her har taget. Jeg bemærker mig, at det er taget den 16. februar, det vil sige før SF blev et ansvarligt parti, og det præger i nogen grad udformningen af forslaget. Jeg må indrømme, at jeg er enig i handelsministerens vurdering: at som et praktisk forslag til at løse nogle af de problemer, som vitterligt findes omkring vor samhandel med udviklingslandene og med de østeuropæiske lande, er forslaget ikke, hvis jeg må sige det blidt, særlig velegnet. Men på den anden side er det rigtigt, at her ligger der i hvert fald visse problemer, som jeg er sikker på at handelsministeren vil være interesseret i at få lejlighed til mere detaljeret at redegøre for i et udvalg, hvor utvivlsomt lysten til at få besked om, hvad der rent faktisk er sket på disse områder, vil kunne blive tilfredsstillt.

Jeg vil også gerne sige, at det er min opfattelse og min erfaring, at vi i vort handelsforhold ikke bare til u-landene og de østeuropæiske lande, men jeg kan sige til alle vore aftagerlande, godt kunne ønske os et noget bedre og mere velorganiseret samarbejde imellem den offentlige indsats og den private indsats. Det er måske et spørgsmål, som ligger lidt uden for rammerne af det, som forslagsstillerne her har tænkt på. Til gengæld er det et område, som måske vil vedrøre meget, meget større dele af vor eksport og vor samhandel, og derfor mener jeg, det bør påkalde en vis interesse. Også det kan der måske være mulighed for at vi kan drøfte i udvalget med handelsministeren.

Hvis dette skal — det forstår jeg at det ikke skal — betragtes som en slags socialiseringsforanstaltning over for udenrigshandelen, anser jeg det for at være særdeles urealistisk. Jeg har forstået på ordføreren for forslagsstillerne, hr. Poul Dam, at det skal betragtes som en slags fødselshjælper for det private erhvervslivs særlige indsats over for disse områder. Min erfaring er, at som fødselshjælper — jeg havde nær sagt: netop som fødselshjælper — er det private erhvervsliv mere velegnet end statslige institutioner.

Per Federspiel: Jeg lyttede med interesse til handelsministerens bemærkninger, selv om jeg ikke helt blev klar over, om de rummede en vis sympati over for dette forslag,

eller de rummede den samme afvisning af tanken om en socialisering af handelen med u-lande og østlande, som hr. Per Hækkerup gav udtryk for. I hvert fald kan jeg ganske tilslutte mig hr. Per Hækkerups bemærkninger.

Det er jo et forslag med et bredt sigte; det minder lidt om disse muskedonnere, der spreder haglen over en vinkel af 90 grader. Jeg skal ganske lade sigtet på u-landene ligge; vi har i forvejen omtrent hver fjortende dag et nyt u-landsforslag, så jeg tror ikke, at dette bør gå ind i kæden af disse forslag, men sigtet mod handel på østlandene har naturligvis en vis interesse, for så vidt angår selve grundtanken i forslaget. Men når nu hr. Poul Dam siger — og det er det eneste i hans skriftlige fremsættelse, jeg kan tiltræde — at der selvsagt ingen grund er til at tilstræbe balance mellem import og eksport i forhold til hvert enkelt land og derefter gå over til at tilstræbe en balance i forholdet til de enkelte lande, så tror jeg, man deri har tilstrækkeligt bevis for dette forslags fuldstændige uholdbarhed.

I hvert fald er det en almindelig erfaring hos folk, der driver forretning på østlandene, at er der noget, de kommunistiske lande ikke interesserer sig for, så er det at drive forretning med andet end de handelsled, som er vant til at operere i det pågældende land, d. v. s. de private erhvervsvirksomheder. Jeg tror, de østlige lande ville korse sig, hvis de fik et eller andet kommunistisk statselskab med 51 pct.s statsaktiekapital at handle med; de ville ikke have den ringeste tillid til den slags foretagender, så alene af den grund må vi fra mit partis side afvise dette forslag som ganske uegnet til at løse det i sig selv meget vigtige problem at udvide handelen med østlandene.

Jeg vil dog gøre hr. Poul Dam opmærksom på, at når vi måske ikke køber så meget i Bulgarien, som han jo har foretaget en opdagelsesrejse til, er det måske, fordi de bulgarske produkter i den form, de i dag fremkommer, ikke har så forfærdelig megen interesse for en dansk køber; hvis de havde det, er der ikke nogen som helst tvivl om, at det private erhvervsliv ville have fundet frem til disse produkter og ville have ført dem på markedet her i landet. Der er måske en helt anden opgave, måske en statslig opgave: gennem vore repræsentationer at

[Per Federspiel.]

gøre disse lande opmærksom på, hvad det er, de vil kunne afsætte i Danmark, hvordan de skal fremstille deres produkter, og hvordan de skal markedsføre dem, hvis de vil udvide samhandelen med Danmark.

Hauustrup Clemmensen: Det konservative folkeparti vil meget gerne medvirke til at udbygge samhandelen mellem landene, naturligvis også Danmarks samhandel med østlandene. Ingen er jo i tvivl om både den betydelige mellemfolkelige værdi og den højere levestandard, der deraf kan følge, men enighed om dette mål er vel ikke nok, midlerne er ikke ganske ligegyldige, og dér må man vel have lov til at sige, når man skal prøve at vurdere og forstå dette forslag, at det ikke blot i litteraturhistorien, men også i den politiske historie kan være af en vis interesse og værdi til kende ligesom den åndelige baggrund for det, der sker, og for de forslag, der fremsættes.

Jeg har haft lejlighed til i SF-bladet at læse hr. Poul Dams interessante redegørelse for sin Bulgariensrejse, de varme anbefalinger af den fremragende cognac, der sagtens kunne bruges i det danske kongerige. Det næste bliver vel, at østlandenes spirituosa skal indføres til halv afgift eller så. Jeg har forstået, at det er denne bulgarske rejserindring, der er baggrunden for dette forslag, og så er man, som det også fremgår af den skriftlige fremsættelse, gået videre og har forklaret, at man har set på handelsstatistikken og set på Bulgarien. Og det er rigtigt, at der er dér en skævhed, der viser, at der måske var noget at rette, at Danmark skulle importere mere fra Bulgarien.

Man måtte måske bede om, at forslagsstillere i fremtiden ikke indskrænkede sig til et enkelt mindre land, når man interesserede sig for disse problemer, men så f. eks. på alle østlandene, der jo altså interesserer det ærede medlem en del også i denne forbindelse; så ville man have opdaget, at Danmark i 1965 importerede for 17 pct. mere fra østlandene, end vi eksporterede dertil, og hvis det ærede medlem havde haft tid til også at se på den nylig fremkomne statistik for 1966, ville han have set, at da købte vi for 27 pct. mere i østlandene, end vi eksporterede dertil, nærmere bestemt ca. 190 mill. kr. Man må have lov at sige, at det er

en lidt pudsig baggrund for at komme med forslag om, at nu skal vi gå ind i en særlig aktion for at øge importen fra østlandene. Man kunne næsten bedre have forstået, hvis det var eksporten, hr. Poul Dam og forslagsstillerne i øvrigt ville have arbejdet med.

Derudover må man måske have lov at gøre den enkelte bemærkning, at statshandelens træghed er noget af det helt afgørende, når man skal se på vanskelighederne i samhandelen mellem østlandene og de vestlige lande. Dér kunne hr. Poul Dam måske hos venner østpå forsøge at gøre en indsats af den ene eller den anden karakter. Det ligger jo i virkeligheden således, at hvis man har haft lejlighed til at se, hvordan østhandelen rent faktisk virker, hvor tungt den faktisk virker, så skal der alligevel et ganske godt mod til fra denne talerstol at forklare, at de danske erhverv sikkert ikke er særlig opmærksomme på disse forhold, og at det er for at hjælpe dem til at være vågne, at hr. Poul Dam, fødselshjælperen, stiller dette forslag. Det er efter min opfattelse et vrængbillede, man tegner af det danske erhvervslivs arbejde også på dette område, og tyder ikke på noget, hvad skal man sige, grundigt kendskab til, hvordan danske erhverv har udbygget samhandelen på en lang række lande.

Derudover må man vel også netop have lov at understrege, hvad forslagsstillerne, forstår jeg, ikke har nået at få med, at de danske erhvervsorganisationer jo selv endda uden hr. Poul Dams medvirken har taget initiativ til at oprette Interkompensorganisationen, der netop skal øge ikke blot importen, men også eksporten.

Jeg tror derfor, vi må have lov at sige som en konklusion, at vi er i høj grad tilhængere af en større samhandel med østlandene, vi er parat til at fortsætte den liberaliseringskurs, der på dette område også fra dansk side er anlagt. Det er helt naturligt, men vi finder, at det foreliggende forslag ikke er egnet til at bidrage til disse i øvrigt gode og smukke formål; vi finder det ensidigt at ville søge at øge importen, at det bygger på åbenlyst ukendskab til den samlede øst-samhandels skævhed i dansk disfavør, på et kendskab til dansk erhvervsliv, der åbenbart er meget spinkelt, når man kan fremsætte udtalelser som dem, der nylig har

[Haunstrup Clemmensen.]

lydt fra denne talerstol, åbenbart også et spinkelt kendskab til, hvor træg statshandelen i virkeligheden er, og et ukendskab til danske erhvervs allerede igangsatte aktioner på disse områder.

Jeg håber, det vil fremgå af de her fremførte bemærkninger, at selv om vi er enige i forslagets målsætning, er vi nærmest imod det, der her er foreslået.

Niels Helveg Petersen: I hr. Hilmar Baunsgaards fravær skal jeg gøre nogle bemærkninger til forslaget.

Jeg må bedrøve forslagsstillerne med, at vort syn på forslaget ikke er særlig positivt, for ikke at sige det stærkere; det er rent ud sagt meget negativt.

Forslagsstillerne har sat sig det mål at forsøge at løse et meget kompliceret problem, nemlig de problemer, der opstår, når et land med Danmarks økonomiske struktur skal handle med et statshandelsland. Dette komplicerede problem løses ikke ved dette forslag.

I forslaget blandes to problemer sammen, som er vidt forskellige. For det første samhandelen med de østeuropæiske lande — her ligger hovedvægten i forslaget — for det andet, i bisætninger rundt omkring, handelsproblemer med de egentlige u-lande. Disse problemer er vidt forskellige. De østeuropæiske lande er ikke u-lande. Det er jo i virkeligheden en fornærmelse imod disse lande og måske ikke mindst imod disse landes økonomiske struktur.

Oprettelsen af et statshandelsselskab til fremme af importen fra disse lande er at vende problemet helt på hovedet. Problemet er ganske enkelt, at statshandelslandene ikke er særlig effektive i deres afsætningsarbejde. Det er en ringe baggrund for den tanke, at vi skulle oprette et statsligt handelsselskab. Hvorfor skulle vi kopiere noget, som ikke har fungeret særlig godt? Det fremgår, at et sådant handelsselskab i princippet skulle fungere på god kapitalistisk profitbasis. Det betyder, at handelsselskabet må anlægge en kommerciel vurdering; kan disse varer sælges, eller kan de ikke sælges? Når det er tilfældet, hvorfor skulle det så være mere effektivt end private agenter, der har hele fortjenesten for sig selv? I virke-

ligheden går dette forslag ud på, at den danske stat skal finansiere østlandenes marketingudgifter, og det finder jeg ikke er noget rimeligt formål.

Jeg må også gøre en bemærkning til det, som hr. Poul Dam sagde om, at det private erhvervsliv ikke magter disse opgaver. Jeg troede ellers, det var en tese blandt socialister, at det private erhvervsliv under alle omstændigheder kun var interesseret i profitten. Sådan har jeg forstået det, og hvis denne forståelse er rigtig, vil det private erhvervsliv selvfølgelig også være interesseret i at afsætte disse produkter, hvis de kan sælges, hvis der er en fortjeneste. Men problemets kerne har vel nok hidtil været, at østlandene ikke i tilstrækkeligt omfang har haft produkter, som danske forbrugere har villet købe. Hvis det problem løses, er der ingen tvivl om, at så skulle det andet nok også løses.

Vi har sympati for øget samhandel med Østeuropa. Vi finder, det er en vigtig politisk opgave; vi finder, det er en vigtig økonomisk opgave; men vi finder, at opgaven må løses gennem de sædvanlige kanaler. Interkompens har været nævnt; flere varer må overføres på friliste, importkvotærne må forøges.

Med hensyn til u-landene, som er et andet problem, da er det meget vigtigt at ophjælpe denne handel. Det er et problem, som vi meget gerne diskuterer i anden sammenhæng, men det er et helt andet spørgsmål end det, der her behandles. Hvis man havde stillet et forslag, der direkte tog sigte på ophjælpning af u-landenes eksport, havde sagen måske stillet sig anderledes; men lad os diskutere det ved anden lejlighed.

Atonsen: Vi kan naturligvis tilslutte os hovedsigtet med forslaget, nemlig at fremme samhandelen mellem alle verdens lande og derfor altså også samhandelen mellem Danmark og u-landene og Danmark og østlandene. Vi har derimod ikke nogen tiltro til, at det forslag, som her er fremsat, på nogen måde vil kunne bidrage til at nå disse mål. Forslagsstillerne vil her lade det offentlige, lade staten, træde ind i en opgave, som de private løser i forvejen, og som de kan løse meget bedre.

[Antonsen.]

Når hr. Poul Dam har kunnet komme frem med sine konkrete eksempler fra Bulgarien og på dem forsøger at generalisere, vil jeg for det første sige, at Bulgarien er et meget specielt tilfælde. Det er en af vore meget små handelspartnere. Vor indførsel fra Bulgarien i 1965 var på 6 milliarder, vor udførsel dertil var på knap 16. Der er altså her tale om et ... (*Afbrydelse af indenrigsministeren* [Hans Hækkerup]) ... millioner kroner, undskyld — vi er jo vant til at regne med store tal, når vi kommer fra merværdiafgiften.

Der er altså tale om et udførselsoverskud på 10 mill. kr. i forhold til Bulgarien, men ser vi på samhandelen med de øvrige østlande, har hr. Haunstrup Clemmensen allerede været inde på totaltallene, og jeg kan dels bekræfte disse oplysninger, dels pege på, at med hensyn til de østlande, som vi har den meget store samhandel med, Polen og Sovjetunionen, er underskuddet den anden vej; vor import fra disse lande er væsentlig større end vor udførsel til dem. Vor import fra Polen var i 1965 på 223 mill. kr., vor eksport dertil var knap 100 mill. kr. lavere. Det har ikke været nogen løftestang for, at Polen aftog flere varer. Det er et problem at få disse østlande til at aftage en lang række danske varer, det er jeg meget nøje inde i, men vi har ikke tillid til, at man ved at oprette en sådan statslig institution vil kunne klare det, som endnu ikke er lykkedes på privat basis.

Vi har ikke nogen større samhandel med disse østlande, men det skyldes andre forhold. Det skyldes på en række områder, at kvalitetene ikke er tilstrækkelig gode, og det skyldes også, at der i et vist omfang er tale om en lavprisimport, som begrænses gennem de restriktioner, handelsministeriet opretholder. Vi ved, at arbejdslønningerne i disse lande er væsentligt lavere end her i landet. De lønner ikke deres lønmodtagere nær så godt, som vi gør, og derfor er der på visse vareområder særlige problemer,

men ingen af disse problemer løses gennem det her fremsatte forslag, og vi kan altså ikke medvirke til, at det fremmes.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Dam): Det eneste, jeg virkelig kan takke for, er vel, at man har villet ofre dette forslag nogle minutter på dette sene tidspunkt af mødedagen, men det vil jeg da gerne takke for og også for nogle smukke ord om betydningen af at udvide samhandelen med en række lande.

Det er, som jeg har haft lejlighed til at sige ved anden lejlighed, højst sandsynligt, at der ikke er tilstrækkelig konkret viden og tilstrækkelig meget materiale bag dette forslag. Det kan der ikke være ved private forslag. De har først og fremmest den opgave at sætte noget i gang, og kan de det, er det også godt.

Men jeg synes nu på den anden side, at der i de indvendinger, som fremkom fra flere af de ærede ordførere, var en, skal vi sige meget flot stillingtagen til nogle ting. Hvis man uden videre går ud fra, at manglende samhandel skyldes, at varerne ikke er af tilstrækkelig kvalitet, ja, så er det jo simpelt hen en cirkelslutning; så siger man, at der er ingen handel, for der er ikke noget at handle med. Det ved man åbenbart ikke noget om. De varer, som man — for nu stadig væk at bruge dette ulyksalige eksempel med Bulgarien — kan se på den internationale messe i Plovdi hvert år, er varer, som absolut kan konkurrere med de varer af tilsvarende type, som vi får fra andre lande i Sydeuropa. Der kan være nogle organisationsproblemer, men der er ikke noget i vejen med varernes kvalitet; de eksporteres da også i betydelig udstrækning fra Bulgarien til vore nabo-lande. Det er ikke her, spørgsmålet er.

En anden fordom, som jeg synes man var ude for, var den, at det private erhvervsliv nødvendigvis var bedre egnet, og at stats-handelen altid var træg. Jeg tror ikke, det er rigtigt. Jeg kan ikke se nogen som helst mening i, at folk ødelægger deres initiativ,

[Poul Dam.]

deres virkestrang, deres personlige muligheder, fordi de er ansat af det offentlige eller af et organ, som er finansieret af det offentlige, fremfor at de er ansat af en eller anden stor international koncern. Bureautkratiet i det ene tilfælde og i det andet tilfælde er såmænd ikke meget forskelligt.

Jeg tror, at den mistillid til folk, der er ansat offentligt, som kommer til orde her, er helt foreældet. Jeg ved i hvert fald, at hvis den var rimelig, så ville vore mange fremragende offentlige institutioner på andre områder ikke gå så godt, som de faktisk gør. Jeg tror, at der i fremtiden er muligheder for en offentlig indsats på produktionens og samhandelens område, og vi har i hvert fald ikke i sinde at lade os slå ned af den modtagelse, forslaget har fået, men skal nok komme igen på den ene og den anden måde, foreløbig, håber jeg, i et udvalg, hvor vi kan snakke lidt mere om disse ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Thestrup): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed.

(Lovforslaget (nr. 108) findes i tillæg A. sp. 2371, fremsættelsen i tidenden sp. 1936).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kaj Rasmussen: Der er mange saglige grunde, der taler for at følge undervisningsministeren, når denne med det foreliggende lovforslag foreslår, at loven om Ungdommens Uddannelsesfond løber videre og først

ændres i folketingsåret 1967-68 i stedet for i indeværende samling, således som det var den oprindelige hensigt.

Jeg forstår godt, at ministeren, trods det at det såkaldte von Eyben-udvalg ikke er blevet færdigt med sit arbejde, har været inde i alvorlige overvejelser om at stille forslag om helt påkrævede ændringer i de gældende regler. Det kan jo ikke nægtes, at der er flere områder, hvor der nok kunne tiltrænges forbedringer, men jeg er helt enig med ministeren i, at disse ændringer — hvor nødvendige de end måtte være — bør vente, til vi har betænkningen fra von Eyben-udvalget og derefter herudfra på langt fastere grundlag kan finde ud af, hvor det største behov ligger.

Vi må erkende, at der er meget, som tyder på, at der findes, hvad jeg vil kalde social skævhed ved de unges uddannelsesmuligheder. Det er helt givet, at unge, der kommer fra hjem, hvis forældre har små indtægter, har langt ringere muligheder end de øvrige unge for at fortsætte ud over den undervisningspligtige alder med en eller anden uddannelse, og det er jo ikke unge med de ringeste evner, der findes i denne befolkningsgruppe. Jeg er da godt klar over, at miljø, traditioner, geografiske forhold og andre ting spiller en meget stor rolle, men det står helt klart for mig, at en kraftigere økonomisk støtte til disse unge ville være klog handling fra samfundets side. Hvis man samtidig igangsætter, hvad man godt kunne kalde en uddannelseskampagne, et oplysningsarbejde over for forældrene, ville det gavne meget, og det ville også i nogen måde reducere de såkaldte sociale barrierer.

Jeg vil gerne pege på et problem, som jeg mener indtager en ret fremtrædende plads i den diskussion, lærlingeungdommen fører omkring Ungdommens Uddannelsesfond. Det bliver meget ofte fremhævet, at dette, at lærlingene får både løn og støtte, er uheldigt. Jeg vil gerne i den anledning spørge undervisningsministeren, om han ikke kan være enig med mig i, at der burde kunne tænkes en opdeling af lærlingene efter økonomiske forhold på den måde, at lærlingene i den produktive del af læretiden får så stor en løn, at de mest nødvendige leveomkostninger på rimelig måde kan dækkes ind. Støtte fra Ungdom-